

VOORSTEL AAN HET ALGEMEEN BESTUUR

Onderwerp: Besluitvorming Regionale Energie Strategie
Vergadering: 2 juli 2019
Aandachtsveldhouder: ing. A.E.H. van Helvoirt-Looman
Informatie bij: drs. D.J. Kolkman, manager Zuiveringsbeheer en Riolering
+31314369515, d.kolkman@wrij.nl
Bijlagen:

1. Planning van het RES-proces
2. Uitgangspunten bij het RES-bod van waterschap Rijn en IJssel

Routing: AB 2 juli 2019

Advies van de bestuurlijke adviescommissie Waterketen:

De commissie heeft het voorstel besproken en kan zich op hoofdlijnen vinden in dit voorstel. De commissie vraagt om enkele aanpassingen:

1. Het concept energiebod ter besluitvorming voorleggen aan het algemeen bestuur in plaats van een mededeling zodat het AB meer en eerder in het proces wordt betrokken;
2. De startnotitie Cleantech waar naar verwezen wordt ter informatie toe te voegen;
- 3 De uitgangspunten die we inbrengen bij de RES op te nemen als bijlage bij dit voorstel.

Reactie van het college van dijkgraaf en heemraden:

Het voorstel wordt met enkele aanpassingen aan het algemeen bestuur voorgelegd ter besluitvorming.

1. Het concept energiebod zal ter besluitvorming / als mededeling aan het algemeen bestuur voorgelegd worden.
2. De vier concept startnotities RES, waaronder Cleantech, zijn ter informatie in iBabs geplaatst bij de commissiestukken.
3. De uitgangspunten van ons waterschap zijn als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

Advies

1. In te stemmen met een pragmatische aanpak voor besluitvormingsprocessen in de RESsen en het college van dijkgraaf en heemraden te mandateren voor vaststelling van de RES-startnotities.

Inleiding

Medio 2019 wordt naar verwachting het Klimaatakkoord getekend. In het Klimaatakkoord staat opgenomen dat in 30 regio's in Nederland een Regionale Energie Strategie (RES) wordt opgesteld. In de RES laten de regio's zien hoe zij bijdragen aan het behalen van de nationale doelen uit het Klimaatakkoord (het behalen van een CO2 reductie van (minimaal) 49% in 2030¹ ten opzicht van 1990). Hiervoor wordt de energievraag en het energieaanbod binnen de RES in beeld gebracht. Daarbij ligt de focus op de elektriciteit- en warmtebehoefte van de bebouwde omgeving, de opwekking van duurzame energie en op de bijbehorende infrastructuur.

¹ Overigens is door Gedeputeerde Staten in Gelderland besloten om vast te houden aan 55% reductie van broeikasgassen ten opzichte van 1990. Deze reductie is door vertaald naar de RESsen.

Met de ondertekening van het Klimaatakkoord wordt het startsein gegeven om in 1,5 jaar tijd per RES een bod te doen hoe de CO2 reductie wordt bereikt. In iedere RES wordt hiervoor samengewerkt met de IBP-partners (gemeenten, provincie en het waterschap) en belanghebbenden. De IBP-partners tekenen het bod.

Vijf RES-regio's:

In ons beheergebied liggen vijf RES-regio's. In drie regio's zijn we ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigd: de RES Achterhoek, Arnhem-Nijmegen en Clean Tech. Dit zijn regio's die volledig of voor een belangrijk deel in ons beheergebied zijn gelegen. De RES Twente en West-Overijssel liggen voor een klein deel in ons beheergebied. Voor deze regio's hebben we afspraken gemaakt met respectievelijk Waterschap Vechtstromen en Waterschap Drents Overijsselse Delta om ons te vertegenwoordigen.

Inbreng en rol in de RES:

Het bod dat in de RES wordt voorbereid bestaat uit een inventarisatie van het verwachte energieverbruik en de benodigde duurzame bronnen om aan deze energievraag (elektriciteit en warmte) te voldoen. De ruimtelijke inpassing van bijvoorbeeld wind- en zonne-energie vormt hierin een belangrijk aspect.

Het waterschap heeft in de RESsen geen trekkende rol. Deze ligt vooral bij de gemeenten waarvoor (in tegenstelling tot het waterschap) de ruimtelijke implicaties en omvang van de energietransitie voor de bebouwde omgeving groot zijn.

In de RESsen brengt ons waterschap mogelijke bronnen en eigendommen voor duurzame opwekking in: biogas, gronden (voor energie uit zon en wind), TEO, TEA en waterkracht. De inzet van onze bronnen en eigendommen doen we onder voorbehoud van de randvoorwaarden die we stellen en die zijn gericht op de mogelijkheid om onze primaire taken goed te blijven uitvoeren.

Processtappen RES:

Het proces van de RESsen bestaat uit verschillende stappen met bijbehorende besluitvormende documenten. Dit zijn de startnotitie, het concept-bod en het eindbod. Ze worden aan de IBP-partners voorgelegd aan de hoogste democratische organen (Raden, Staten en algemene besturen):

- De startnotitie: hierin wordt opgenomen hoe de RES wordt vertaald in het ruimtelijke beleid van gemeenten en provincie. In dit document worden de spelregels met betrekking tot het samenwerken in de RESsen geformuleerd. Met de Startnotitie wordt het bestuurlijke commitment gevraagd voor het meewerken aan de nationale opgave binnen de RES, de bijbehorende planning en de ambtelijke inzet om dit te realiseren. Inmiddels zijn er voor vier RES-regio's concept-startnotities gereed: de Cleantech Regio, Arnhem-Nijmegen, Twente en West-Overijssel;
- Het concept-bod: met belanghebbenden uit de regio worden de kansrijke gebieden en mogelijkheden voor duurzame opwekking en opslag in kaart gebracht. Dit gebeurt aan de hand van ontwerpateliers, expertmeetings etcetera. Uiteindelijk leidt het (zes maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord) tot een voorstel met tijdpad voor de regionale inzet. Hierbij worden ook andere regionale opgaven in het kader van het omgevingsbeleid zoveel mogelijk meegewogen;
- Het eindbod: iedere regio levert achttien maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord een door raden, Staten en algemeen besturen vastgestelde RES 1.0 op: de regionale bijdrage aan de nationale doelen voor Elektriciteit en Gebouwde Omgeving.

Om duidelijkheid te hebben hoe we ons het beste kunnen positioneren in het besluitvormingsproces wordt in dit voorstel daarvoor een route aan u voorgelegd.

Eerder genomen besluiten

Het college van dijkgraaf en heemraden heeft op 4 december 2018 besloten:

1. Kennis te nemen van de landelijke koers met betrekking tot de Regionale Energie Strategie (RES).
2. Kennis te nemen van de stand van zaken van de RES in ons beheergebied.
3. Kennis te nemen van de belangen en verantwoordelijkheden die waterschap Rijn en IJssel heeft in de energietransitie.
4. Instemmen met een pragmatische ambtelijke en bestuurlijke deelname aan de RES.

Het college van dijkgraaf en heemraden heeft op 12 maart 2019 besloten:

1. Kennis te nemen van de ledenbrief van de Unie van Waterschappen over het Ontwerp Klimaatakkoord.
2. Instemmen met het principe-voorstel om de waterschappen als eerste overheid achter het Klimaatakkoord te scharen.
3. Tijdens de ledenvergadering op 22 maart 2019 in te stemmen met het ontwerp-Klimaat akkoord.
4. Instemmen met de voorwaarde dat alle andere sectoren meedoen aan het Klimaatakkoord.

Onderbouwing

1.1 Een pragmatische aanpak bij de besluitvorming van het waterschap past bij de positie die we innemen als niet-trekkende deelnemer in de RESsen.

Het waterschap neemt geen trekkende rol in de RESsen. Deze rol wordt met name door gemeenten genomen (hier liggen immers de ruimtelijke implicaties en de verantwoordelijkheid voor de energietransitie van de bebouwde omgeving). Het waterschap kan bronnen en locaties voor duurzame opwekking inbrengen en natuurlijk is onze deelname gedreven door het belang bij een brede klimaataanpak (dus ook de mee-koppeling van klimaatadaptatie bij de uitrol van de energietransitie).

In de onderstaande tabel is gekozen voor een insteek waarbij:

- De startnotities ter vaststelling worden voorgelegd aan het college van dijkgraaf en heemraden en ter kennisgeving gaan naar het algemeen bestuur². Gezien de recente wisseling van algemeen bestuursleden en de complexiteit van de Regionale Energie Strategie willen we in een informatieve bijeenkomst de achtergronden en stand van zaken toelichten;
- het tussen-bod en het definitieve bod worden vastgesteld door het algemeen bestuur.

² De gemeenten brengen de concept-startnotities nu reeds in het bestuurlijke proces om zo de gevoeligheden vroegtijdig in kaart te brengen en het commentaar mee te kunnen nemen in de definitieve startnotities.

Het overzicht wordt daarmee als volgt:

besluitvormend document	Wanneer	D&H	AB
Concept-startnotitie RES	mei-juni 2019	ter kennisgeving	Informatie bijeenkomst
Definitieve startnotitie RES	juli-september 2019	ter vaststelling	mededeling
Concept energiebod RES	6-9 maanden na Klimaatakkoord		ter vaststelling
Definitief energiebod RES 1.0	18 maanden na Klimaatakkoord		ter vaststelling

2.1 De Startnotitie RES is een procesdocument met spelregels voor samenwerking in de RESsen om te komen tot een gezamenlijk bod van de RES-partners.

Vanwege de ruimtelijke impact van de energietransitie zijn spelregels voor de samenwerking van de RES-partners met name voor de gemeenten van belang. Voor het waterschap volstaat het om de Startnotities te laten vaststellen door het college van dijkgraaf en heemraden. Deze Startnotities gaan niet over de inhoudelijke inzet van bronnen of eigendommen; dat is pas aan de orde bij het (concept)-bod.

Kosten

In dit stadium hebben de RESsen vooral een ruimtelijke doorwerking en leiden ze niet direct tot kosten of investeringen. De verwachting is dat in de komende jaren voor het eventueel faciliteren van gebruik van onze assets en bronnen extra personele inzet nodig is (autonoom proces). Daarnaast kan het zijn dat er samenwerkingskansen ontstaan die eveneens om personele inzet vragen.

Kanttekeningen

Het bod van de 30 RESsen wordt landelijk opgeteld. Het is mogelijk dat het doel dan niet gehaald wordt en dat er een escalatiemodel in stelling wordt gebracht. Dit escalatiemodel is nog in ontwikkeling.

De RESsen richten zich vooral op de warmte van de bebouwde omgeving en de opwekking van duurzame elektriciteit. Bij de uiteindelijke planning en uitvoering is het meenemen van de koppelkansen (klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, mobiliteit, landbouw, industrie) van belang. Het is belangrijk dat deze koppelkansen goed in beeld blijven.

Juridische consequentie

De RES heeft op zich geen juridische status. De RES leidt uiteindelijk tot besluitvorming in het omgevingsbeleid van gemeenten en provincies en wel in omgevingsvisies, programma's, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen.

Communicatie

n.v.t.